

Täysistunto

Torstai 30.11.2017 klo 16.02—22.05

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 118/2017 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 10/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Siirrytään yleiskeskusteluun. Mikäli valiokunnan puheenjohtaja edustaja Kalmari haluaa esitellä mietinnön, saatte ensimmäisen puheenvuoron. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

20.40 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia. Kalastonhoitomaksua korotettaisiin 39 eurosta 45 euroon, 7 vuorokauden maksua 12:sta 15:een ja 1 vuorokauden maksua 5:stä 6 euroon. Minkä takia tehdään tämä esitys, joka liittyy vuoden 18 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alusta?

Kalastonhoitomaksukertymä on jäänyt noin 2 miljoonaa euroa kalastuslain uudistuksen yhteydessä arvioitua pienemmäksi, ja viimeisten 15 vuoden aikana vuosikohtaisten maksujen määrä on pudonnut kolmanneksen. Asiantuntijakuulemisessa saimme selville, että kun kalatalouden toiminta rahoitetaan pääosin kalatalouden sisäلتä, tähän toimintaan ei riitä riittävästi rahaa, vaan kertymä on ollut aleneva, kuten tuossa jo äsken kerroin. Yksi merkittävä syy siihen on se, että maksukertymä vähenee noin 200 000 euroa jo siitä syystä, että ihmisiä, kalastajia, siirtyy eläkkeelle. Täytettyään 65 vuotta eläkeläisen ei tarvitse kalastonhoitomaksua maksaa, eli edellinen hallitus päätti, että esimerkiksi varapuhemies Pekkarinen ei ansaitse niin paljon, että hänellä olisi varaa maksaa kalastonhoitomaksua. Sen sijaan työtön sen kyllä maksaa.

Valiokunta kiinnittikin huomiota siihen, että pitkällä jänてellä tähän asiaan tulisi löytää jonkunlainen muuntyyppinen ratkaisu, jotta saadaan laajennettua maksunmaksajapohjaa. Tähän liittyy tietysti myöskin se, että saamme ihmiset innostumaan lain noudattamisesta ja pystymme lisäämään valvontaa niin, että kiinni jäämisen riski on todellinen. Toivoisin myöskin, että rangaistukset olisivat sellaisia, että se kiinni jäämisen riski pelottaa.

Valiokunta kävi läpi tätä kalastuksenhoitomaksun käyttöä. Sitähän käytetään 82 §:n mukaan kalavesien kestäväん käytön ja hoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kalastuksen valvonnasta aiheutuviin kustannuksiin, kalatalousalueiden toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin, kalatalousalan neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

kalastusopastointiaan perustuvasta käytöstä maksettaviin korvauksiin vesialueen omistajille sekä valtiolle ja Metsähallitukselle kalastuksenhoitomaksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Kun kävimme tätä asiaa läpi ja huomasimme, että tämä kertymä aivan oikein oli ohjattu sinne omistajakorvauksiin, missä se varsinainen kalastonhoitotyö tehdään, niin kuitenkin totesimme, että näitten luettelemieni kohtien 1—3 elikkä muun muassa neuvontaan, kalatalousalueitten toimintaan ja valvonnasta ja suunnittelusta sekä toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin olisi hyvä ohjata lisäksi vähän rahaa. Teimme tänne perusteluteksteihin tällaisen ohjausehdotuksen, että 30 prosenttia tulisi näihin kohtiin 1—3 myöskin ohjata.

Tähän valiokunnan päätösehdotukseen sisältyy myös vastalause. Täytyy todeta, että vastalauseessa ei olla halukkaita nostamaan tätä maksua, jolloin ei sitten voida kohdentaa myöskään esimerkiksi neuvontaan tai valvontaan tai tämältyyppeihin asioihin lisärahoitusta.

20.45 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia, ja nyt ollaan kalastuksenhoitomaksua korottamassa.

Nykyinen kalastonhoitomaksukertymä ei riitä kattamaan riittävästi kaikkia laissa määriteltyjä käyttötarkoituksia. Tämän esityksen perusteena onkin arvioitua pienempi kalastonhoitomaksukertymä sekä jo pitkään jatkunut kalastonhoitomaksusuoritusten määrän väheneminen. Esityksen mukaan kalastonhoitomaksukertymä on jäänyt noin 2 miljoonaa euroa kalastuslain uudistuksen yhteydessä arvioitua pienemmäksi ja vuosikohtaisten maksujen määrä on viimeisen 15 vuoden aikana pudonnut kolmanneksen eli noin 100 000 kappaletta.

Tämän esityksen jälkeen tunnolliset kalastuksenhoitomaksunsa aina maksavat kalastajat maksavat harrastuksestaan enemmän. Jatkossa rahaa arvioidaan kertyvän 10,1 miljoonaa euroa, mikä on 1,4 miljoonaa euroa enemmän kuin voimassa olevan lain mukaisesti laskettu määrärahaesitys. Tämä korotus toteutuu siis silloin, mikäli nämä tunnolliset kalamiehet maksavat edelleen kalastonhoitomaksunsa, ja kyllähän he maksavat, koska ovat niin aina tehneet.

Valvonnan ja riittävien sanktioiden merkitystä ei voi kalastuksessakaan liikaa korostaa. Mikäli ei ole valvontaa ja sanktiot rikkeistä eivät ole asianmukaisia, se vähentää kiinnostusta maksaa lupa. Tämä kalastonhoitomaksun korotus ei kuitenkaan turvaa maksukertymää pitkällä aikavälillä. Tässä kierretään kuin kissa kuumaa puuroa asian todellista ongelmaa eli harrastuksesta maksavien lisäämistä. Kaikki harrastukset maksavat, niin myös kalastus, keilailu, teatterissa käynti ynnä muut. Ymmärrän kyllä hyvin, että tietyt puolueet ja kansanedustajat eivät halua lisätä yli 64-vuotiaita kalastuksenhoitomaksun piiriin, koska puolueista on tullut tiukat ohjeet asian suhteen ja pelätään äänestäjien kostoa. Tällä kalastuksenhoitomaksun määrällä saa ostettua Hakaniemen torilta lähes 2 kiloa siikaa fileinä. Sama kalamäärä on varsin helppo saada järvestä, minkä jälkeen kaikki muu kala onkin sitten lähes ilmaista.

Meillä on eliniänodote entistä korkeampi. Kun olen kiertänyt vuosikymmeniä paljon erilaisissa kalastuskilpailuissa, niin sielläkin voi todeta, että yli 60 vuotta täyttäneiden osuus kalastajakunnasta kasvaa koko ajan, nuoria ei kisoissa enää juurikaan näy. Sama trendi on näkyvissä verkkokalastuksessa. Verkkokalastajissa ei juurikaan alle 40-vuotiaita enää ole, joten sekin harrastus on hiipumassa tiettyjen puolueiden kansanedustajien riemuksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

Vesialueiden omistusrakenteen pirstaleisuus vaikeuttaa tällä hetkellä kalastuksen valvontaa ja osakaskuntien toimintamahdollisuuksia vaikuttaen näin ollen välillisesti myös kalastonhoitomaksukertymään. Osakaskuntien yhdistämisellä olisi mahdollista parantaa osakaskuntien aktiivisen toiminnan edellytyksiä ja näin ollen tehostaa myös kalakantojen hoitoa sekä helpottaa ja lisätä kalastuksen valvontaa ja sen myötä myös kalastuksenhoitomaksukertymää. Mielestäni nämä osakaskuntien yhdistymiset täytyy kuitenkin hoitaa vapaaehtoisuuden pohjalta, ei pakolla.

Arvoisa puhemies! Tämä kalastonhoitomaksun korotus on tehtävä, koska emme saa laissa määriteltyjä tehtäviä tehtyä emmekä kaikkia aikuisia kalastuksen harrastajia maksun piiriin.

20.49 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kalastus, joka sinänsä on jo itsessään ihana asia, on tietysti tällä hallituskaudella esillä ollut monella tavalla ja ehkä vaikeimmalla tavalla meillä perustuslakivaliokunnassa Teno-sopimuksen muodossa. Siksi se, mitä nyt sanon kalastuslaista, on hyvin paljon yksinkertaisempaa ja helpompaa, ja kysymys on vain ja ainoastaan poliittisista valinnoista.

Vaikka hallituksen esitystä perustellaan kalastuslain edellyttämien tehtävien rahoituksen turvaamisella, on käytännössä kyse keskustapuolueen vesienomistajasiiven masinoinnasta hinnankorotuksesta [Eeva-Maria Maijala: Top top!] omistajakorvauksien nostamiseksi edellisen kalastuslain mukaiselle tasolle. Edellisen kalastuslain aikana maksettiin omistajakorvauksia myös onginnasta ja pilkinnästä, mutta tämä poistui lakiuudistuksen yhteydessä. Maa- ja metsätalousvaliokunta on itsekin todennut asiasta seuraavaa: "Valiokunta pitää asianmukaisena ratkaisuna sitä, että jokamiehenoikeuksiin rinnastettavien onginnan ja pilkinnän kalastusrasitusta ei enää jatkossa käytetä korvausperusteena." Koska valtion talousarvioesityksessä kerrotaan hinnankorotuksesta odotetun 1,4 miljoonan euron lisärahan kohdentuvan kalavesien hoidon vahvistamiseen, nielaisivat kokoomus ja siniset syötin sellaisenaan. Talousarvioesityksestä käy kuitenkin ilmi, että lisäraha menisi täysin, sataprosenttisesti, omistajakorvauksiin.

Arvoisa puhemies! Omistajakorvauksia maksetaan korvauksena yleiskalastusoikeuksiin kuuluvan viehekalastuksen aiheuttamasta kalastusrasituksesta. Sen kasvusta ei ole näyttöä, joten perusteita omistajakorvauksen lisäämiselle ei ole. Vesienomistajille maksettavat korvaukset eivät myöskään ole korvamerkittyjä, vaan omistajat voivat käyttää rahat, miten haluavat. Tässä kohtaa voi myös kysyä, mihin katosi huoli kalakantojen hoidon turvaamisesta. [Kari Kulmala: Saunailtoihin!]

Tässä on suora lainaus, arvoisa puhemies, lakiesityksen omalta nettisivulta: "Yhteenvedona lausunnoista voidaan todeta, että lähes kaikki lausunnonantajat joko vastustivat esitystä kalastonhoitomaksun hinnan korottamisesta tai ainakin pitivät ensisijaisena keinona maksajapohjan laajentamista." Tällä viittaa samalla yli 64-vuotiaiden maksuvapauden poistoon, jota muun muassa sosiaalidemokraatit ja muun muassa Suomen Vapaa-ajankalastajat ovat tuoneet esille. [Kari Kulmala: Pitääkö muista harrastuksista maksaa?]

Arvoisa puhemies! Mitä tulee maksajapohjan laajentamiseen, lakiuudistuksen yhteydessä on tuoreeltaan todettu, että yli 64-vuotiaiden maksuvapaus on yhteiskunnalle erittäin halpa kannustin senioriväestön ulkoilun ja liikkumisen ylläpitämiseksi. [Kari Kulmala: Vapautetaan keilailukin ja teatteri!] Sen ennalta ehkäisevät sosiaaliset ja terveydelliset hyvinvointivaikutukset ovat mittaamattoman suuret. Lisäksi ikäihmiset pitkälti huolehtivat kalastusharrastusperinteen jatkamisesta uusille sukupolville. Voisikin kysyä, koska halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

tus ymmärtää sen tosiasian, että kalastus, hyvinvointi ja terveys, luonto, liikunta eivät ole vain maa- ja metsätalousministeriön asioita vaan koko valtioneuvoston asioita.

Arvoisa puhemies! Kalatalouden rahoittamisen turvaaminen edellyttääkin riittävää eteenpäin katsomista. Meidän täytyy panostaa toimiin, joilla täysi-ikäistyviä nuoria sekä maksuikäisiä aikuisia saadaan lisää kalastusharrastuksen pariin. Kuulostaa siltä, että maa- ja metsätalousvaliokunta on kantaansa muodostaessaan sivuuttanut lausuntokierroksen palautteen. Valiokuntamietinnön mukaan hinnankorotuksesta odotetusta lisäkertymästä ohjattaisiin omistajakorvauksiin 70 prosenttia ja loput 30 prosenttia kalastuslain muihin käyttökohteisiin. Perusteita tälle jakosuhteelle ei ole.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vetoan kokoomukseen ja sinisiin, että vielä on mahdollisuus vetäytyä tästä lakiesityksestä, joka on keskustan yksipuolinen vedätys lisärahan saamiseksi kalavesien omistajille vailla korvamerkintää rahojen järkiperaisesta käyttämisestä. Esitys ei ratkaise kalatalouden rahoitusta eikä tehosta uuden lain mukaista kalavesien hoitoa. Sen sijaan se vaarantaa kalastajien maksuhalukkuuden ja edes nykyisen kertymän tason saavuttamisen. [Kari Kulmala: Kerro vaihtoehto!]

20.55 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kalavesien omistajista on erittäin moni demareita. Siellä on erittäin monta eri puolueitten edustajia, mutta siellä on myös keskustalaisia. Eli vesioikeuden omistus on todella laaja käsite, ja tässä onkin kyse paljon suuremmasta asiasta kuin mitä edellinen puhuja toi esille.

Kun kalastuslakia kuusi vuotta valmisteltiin, niin silloinhan koko ajan oli esillä se, että kaikki yli 18-vuotiaat osallistuvat kalastonhoitomaksun maksamiseen, jolla olisi taattu se, että jatkossakin kalavesien hoitaminen ja käyttö ovat asianmukaisia ja kalavedet pysyvät myöskin kunnossa. Tämä maksajapohjan laajentaminen on tässä lakiesityksessä tavoitteena, ja on erittäin hyvä, että se on, koska meillä on oikeasti hätä siitä, kuka hoitaa vesialueet. Kalastus on erittäin tärkeä ja hyvä harrastus, sitä se on kaikille, todella, ja sitä pitäisi saada laajennettua entisestäänkin — mutta vesialueet pitää hoitaa. Kuka ne hoitaa? Eivät ne pysy itsestään, kuulkaa, erittäin hyvässä kunnossa. Siellä tarvitaan käsipareja sen työn tekemiseen.

Eli tämä varojen käyttö: mihin tässä esityksessä niitä varoja nyt on tarkoitus käyttää? Niitä on todellakin — lain mukaisesti — tarkoitus käyttää siihen, että niillä jonkin verran istutetaan kaloja, mutta ennen kaikkea siihen, että näitä rantapensaikkoja ja ryteikköjä leikataan, vesistöjä hoidetaan ja tarvittaessa tehdään virtavesien kunnostamisia yksityisvesissä. Yksityisvesissä on todella monenlaisia pieniä toimenpiteitä, joita siellä pitäisi tehdä. Myös demareilla on siellä paljon töitä, ja he ovat todella tervetulleita osakaskuntien töihin matkaan, etteivät sitten muutamat paikalliset joutuisi tekemään kaikkea sitä työtä, mitä siellä pitää tehdä. Se työ ei missään nimessä ole ilmaista. Tämän kalastonhoitomaksun lisäämisellä saadaan pieniä lisäkorvauksia sinne matkaan, mutta missään nimessä tämä kyseinen korotuskaan ei vastaa sitä todellista tarvetta, mikä on, että me saisimme hoidettua meidän vesistömme. Tämä ei, kuulkaa, ole mikään leikin asia, että meidän vesistömme eivät ole enää siinä kunnossa, missä niiden pitäisi olla, kun ei ole käsipareja niitä hoitamassa.

Minkä takia minä sitten puhun tästä asiasta? Julkisesti on tiedossa se, että minä olen keskustalainen, mutta se keskustalaisuus ei ole todellakaan se olennaisin asia, vaan se, että minä olen vesioikeuden omistajien kattojärjestön Kalatalouden Keskusliiton puheenjohtaja, ja sen takia tiedänkin, että siellä omistajakunnassa on todella monen eri puolueen ihmisiä mukana. Mutta ongelma on todellakin se, että omistajakunta on pirstaloitunut valtavan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

isolle alueelle, eli se on hyvin laaja kokonaisuus, ja niitä käsipareja nyt sinne odotetaan saatavaksi mukaan.

Nyt sitten vielä tästä laista muitakin asioita. Kun kalastuslaki on nytten ollut pari vuotta voimassa, niin siinä on pari muutakin kohtaa, mitkä vaativat korjaamista. Eli ensimmäinen asia on 10 §, kolmen pohjoisimman kunnan osalta valtion virtavesillä kalastamisen asia, ja toivon, että me saisimme sen asian nyt menemään eteenpäin. Tämän pykälän korjausasiahan tuli vahvasti esille myöskin Teno-sopimuksen yhteydessä.

Kolmas asia, mistä kalastuslakia tulisi korjata, on sitten verkkokalastus, jossa on ihan semmoinen todellinen ongelma, että siinä puhutaan venekunnasta: venekunta saa laittaa korkeintaan kahdeksan verkkoa. Ja mikä on venekunta — se on hyvin vaikeasti määriteltävä käsite. Ja vielä se, että Suomi on laaja maa: eteläisemmässä Suomessa on alueita, joilla kaksikin verkkoa on liikaa, ja pohjoisessa ja Itä-Suomessa on alueita, joilla kahdeksankin verkkoa on aivan liian pieni määrä, koska meidän vesistömme ovat hyvin erilaisia. Niiden kalakanta on erilainen, erilaisia hoitotoimenpiteitä tarvitaan, erilaisia kalastushommia tarvitaan, mutta verkoilla siellä kalastetaan monin paikoin ihan tässä hoitokalastuksessa, että saataisiin sitä särkeä ja ahventa vähemmäksi.

Lopuksi vielä haluan mainita tästä kotimaisen kalan käytöstä. Kotimaisen kalan käyttö on erittäin vähäistä. Suomessa kalaa kyllä syödään paljon, on opittu syömään kalaa, mutta vain 20—25 prosenttia Suomessa syödystä kalasta on kotimaista kalaa. Tähän pitäisi paljon tehdä töitä lisää, ja yksi asia, mihin tätä kalastonhoitomaksua myös käytetään, on se, että kannustamme suomalaisia kalastamisen lisäksi myös käyttämään kalaa Suomessa enemmän.

21.00 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettilakiesitys kalastuslain muuttamisesta siten, että kalastonhoitomaksuja korotetaan, on hätäinen ja hieman huonosti harkittu konsti yrittää paikata lupakertymän vajetta, siis vajetta suhteessa budjettiin. Todellisuudessa tilanne on ollut jokseenkin vakiintunut viimeisen vuosikymmenen ajan. Kalastonhoitomaksuista on tavoitteeseen nähden saatu tähänkin saakka kerättyä vain noin 40 prosenttia. Lupahintojen korotus kuitenkin oletettavasti aina jonkin verran lisää maksuhaluttomuutta, tässä tapauksessa myös aktiivisten kalastajien keskuudessa. Näinpä noin 10,4 miljoonan euron vuosittaisesta kalastonhoitomaksun tulokertymästä jäädään mitä todennäköisimmin jatkossakin kenties melko reilusti.

Hallituksen esityksen arvioidaan kasvattavan vuotuista kalastonhoitomaksukertymää 1,4 miljoonalla eurolla. Lakiesityksen mukaan lisärahaa tarvitaan kalastuslaissa määriteltyjen käyttötarkoitusten riittävään rahoittamiseen. Esitetty maksujen korotus on prosentuaalisesti suhteellisen suuri, noin 15 prosentin luokkaa, mutta tämä euroissa melko pieni yksittäiselle kalastajalle kohdistuva lisämaksu ei kuitenkaan kenties ole esityksen suurin ongelma. Ongelmallista on se, että vaikka kalastonhoitomaksuvarat on hallituksen esityksessä edelleen toki tarkoitus käyttää kalastuslain 82 §:n mukaisiin kalaston ja kalavesien hoitoa koskeviin käyttötarkoituksiin, on lakiesityksen mukainen 1,4 miljoonan euron lisäkertymä perustelemattomasta syystä tarkoitus käyttää lähinnä kalastuslain 82 §:n 4 kohdan tarkoittamiin omistajakorvauksiin, siis vesialueiden omistajille. Kaikkien muiden kalastuslain 82 §:n mukaisten käyttötarkoitusten, kuten kalaston ja kalavesien hoitoon tarkoitettujen hankerahojen sekä kalatalousalueiden ja neuvontajärjestöjen toiminnan rahoitusosuus suhteessa omistajakorvauksiin pieneneisi. Tällöin kalatalouden toiminta ja vielä melko uunituoreen kalastuslain toimeenpano vaarantuu. Edellisestä kalastuslain muutoksesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

on kulunut vasta hyvin vähän aikaa. Näin ollen sen toteutumisesta ei ole olemassa kokemuspohjaista tietoa, jonka perusteella uudet lakimuutokset tulisi valmistella.

Arvoisa puhemies! Valtion budjetissa vuodelle 2018 maksukorotuksella kerättävät lisävarat ilmoitetaan käytettäväksi kalavesien hoidon vahvistamiseen suunnaten ne kuitenkin sataprosenttisesti omistajakorvauksiin. Maa- ja metsätalousvaliokunnan juuri valmistuneessa mietinnössä esitetään nyt, että 70 prosenttia arvioidusta lisäkertymästä menisi vesialueiden omistajille korvauksena kalastusrasituksesta. Tällä yritetään kaiketi nostaa omistajakorvaukset sille tasolle, jolla ne olivat vanhan kalastuslain aikaan. Perusteita tälle suhteettomalle omistajakorvausten kasvattamiselle ei kalatalouden edistämisen kannalta kuitenkaan ole, eikä sellaisia perusteluja tullut esille myöskään asiantuntijakuulemisissa. Maksullisen viehekalastuksen aiheuttama kalastusrasitus ei ole kasvanut, eikä sitä voida enää käyttää perusteena nykyistä suuremmille omistajakorvauksille. Uuden kalastuslain mukaan korvauksia vesialueiden omistajille ei enää makseta onginnasta, pilkinnästä ja silakan litkauksesta, joita kaikkia voi verrata lähinnä jokamiehen oikeuksiin kuuluvaan marjastukseen ja sienestykseen kenen tahansa metsissä. Näin ministeriö ja valtioneuvosto ovat voimassa olevan kalastuslain mukaisesti maksuvarojen jakoperusteissa toimineetkin edellisen kahden vuoden ajan.

Kalavesien omistajat saavat käyttää kalastonhoitomaksuista kertyvät korvausrahansa ilman velvoitetta vesien hoidosta. En toki sano, etteivätkö vesien omistajat, kuten osakaskunnat, pyrkisi kalavesien hoitamiseen. Osakaskuntien kalavesien hoito on tähän saakka kuitenkin perustunut lähes kokonaan kalanistutuksiin, mikä on ristiriidassa nykyisen kalastuslain tavoitteisiin nähden. Tavoitteena tulee olla kalakantojen luontaisen lisääntymisen edistäminen. Järkeviä käyttökohteita maksuvaroilta omistajakorvausten ohella ovat siis kalavesien kunnostus ja uusia kalastajia houkuttelevat hankkeet sekä kalastukseen ja kalavesiin liittyvä neuvonta- ja valvontatyö. Mikäli lakiesitys maksukorotuksista kaikesta huolimatta toteutetaan, tulee maksuvarojen jakosuhteet säilyttää entisellään noudattaen kahden viime vuoden ja jo sitä edeltäneiden vuosien vapaana säilynyttä prosentuaalista jakoa kalastuslain 82 §:n mukaisiin eri käyttötarkoituksiin.

Hallituksen esityksen mukaisena vihreät eivät voi olla tätä lakimuutosta hyväksymässä. Nyt ei siis pidä hätiköidä, vaan kuten enemmistössä lakiesitykseen tulleissa lausunnoissakin todetaan, tulee maksujen korotusesityksestä mieluiten kokonaan luopua. Kalatalouden ja kalavesien hoidon rahoituksen turvaamiseksi tarvitaan nyt ensisijassa tehokkaampia toimia kalastusharrastuksen edistämiseksi, siis toimia uusien maksuikäisten kalastajien houkuttelemiseksi.

Arvoisa puhemies! Kalastus on erinomainen luontoharrastus ja edelleen myös osa elinkeinotoimintaa. Se on tapa hyödyntää luonnonvarojamme ja osa perinteistä erä- ja ruokakulttuuriamme. Meidän tulee luoda jatkuvuutta hyvälle kalavesien ja kalakantojen hoidolle ja kalastukselle. Myös hallituksen on kiinnitettävä maksukorotuksen sijaan erityistä huomiota kalastusharrastuksen lisäämiseen sekä kalastonhoitomaksun maksamatta jättäneiden kalastajien neuvonnan ja valvonnan tehostamiseen maksukertymän nostamiseksi kalastuslakiuudistuksen mukaiselle tavoitetasolle.

21.07 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Oppositiosta heitettiin aivan outoja väitteitä. Esimerkiksi edustaja Halmeenpää oli erittäin huolissaan, että tästä jaosta vaarantuu kalaston hoito. He eivät esitä euroakaan lisää kalaston hoitoon, ja me esitämme koko tämän summan nimenomaan kalakantojen hoitoon. Kehtaavat vielä sanoa, että tällä esityk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

sellä se vaarantuu. Jos tätä korotusta ei tehtäisi, ei olisi toimia uusien kalastajien saamiseksi, koska neuvontaan ei tulisi lisää rahaa, ei olisi rahaa virtavesien kunnostuksiin, ei poistokalastukseen, ei ruoppauksiin, ei kalanistutukseen, ei valvontaan, ei mihinkään näihin hyviin tarkoituksiin. Luulisi, että esimerkiksi vihreille olisi tärkeää se, että kalakannoista pidetään huolta, niin ettei vain ryöstökalasteta. On todella harmillista, että tämä koko vastustava keskustelu oikeastaan lähti siitä, että oli liikkeellä tällaisia outoja huhuja siitä, että kalavesien omistajat lähtisivät jonnekin Kanariansaarille näillä rahoilla.

Kirjoitimme sen tuohon mietintöönkin selkeäsanaisesti, että nämä rahat on tarkoitettu kalaston hoitoon. Vaikka ne menisivät eri järjestöillekin, oletan, että kaikki järjestöt nyt sitten osallistuvat omalla rahallisella panostuksellaan nimenomaan kalavesien hoitoon. Mutta se mielikuva, että siellä osakaskunnissa tällaista olisi tehty, on todella valheellinen mielikuva. Tähänkin asti ne rahat siellä osakaskunnissa on käytetty nimenomaan kalavesien hoitoon, ja itse asiassa kenelläkään muulla ei ole edes lupaa sinne hoitotoimenpiteitä menä tekemään, jos omistajat eivät siihen osallistu ja sille siunaustaan anna.

21.09 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! On mukavaa olla edustaja Halmeenpään kanssa samaa mieltä näistä asioista. Ehdottomasti olen samaa meiltä siitä, mihin nämä rahat tulee käyttää: rahat tulee todellakin käyttää vesiolojen kunnossapitämiseen, jotta kaloilla olisi paremmat olosuhteet. Olen samaa meiltä siinä, että ne rahat pitää käyttää neuvontaan, olen samaa mieltä siinä, että ne pitää käyttää valvontaan ja siihen, että me saamme toiminnalle uusia harrastajia. Mutta mikä on se organisaatio ja systeemi, joka tekee nämä? Se on vesialueiden omistajien tehtävä ja rooli. Se on todellakin tämä rooli. Elikkä nyt olemme tekemässä juuri niitä asioita, mitä edustaja Halmeenpääkin sanoi. Mukavaa, että me olemme samaa mieltä. Ei kukaan muu voi tulla toisen asioita hoitamaan, elikkä omistajan velvollisuus on hoitaa omat asiat. Mitä minä näitten vesiosakaskuntien asioista tiedän, siitä, mitä osakaskorvauksia on maksettu, niin kaikki rahat on käytetty näihin toimenpiteisiin, ei näistä rahoista ole osakkaille jaettu missään senttiäkään.

Yksi asia, mikä vielä on ottamatta tässä kokonaisuudessa esille, on se, että kalatalousalueet, uuden kalastuslain mukaiset alueet, aloittavat toimintansa 2019. Se on valtavan iso työmaa kalatalousasioiden uudelleenorganisoinniseksi. Ei sekään, miten tämä työ saadaan liikkeelle, ole, kuulkaa, ilmaista asiaa. Siis eri kalastusalueet ovat todella ongelmassa siinä, miten ne järjestelevät toiminnot, jotta uudet kalatalousalueet saavat sitten toimintaansa järkevällä tavalla toimintaan. Elikkä töitä riittää.

Ja istutuksia — meneekö rahaa niihin? Käsitykseni mukaisesti yhä pienempi ja pienempi määrä enää näistä rahoista on käytetty istutuksiin elikkä on pyritty tukemaan kalojen luontaista lisääntymistä. Mutta luontainen lisääntyminenkin ei ole mahdollista, ellei nämä kutualueet ole kunnossa. Omistajien rooli ja velvollisuus on laittaa paikat kuntoon.

21.11 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Jos edustajakollegat malttoivat huolellisesti kuunnella, mistä puhuin, olin ensi sijassa huolissani siitä, johtaako tämä maksukorotusesitys tavoitteeseen, koska, kuten olemme asiantuntijakuulemisissakin kuulleet, tästä tavoitellusta maksukertymästä viimeisen vuosikymmenen aikana on saatu kerättyä vain noin 40 prosenttia. Arvoisat edustajat, en oikein jaksa uskoa, että maksua korottamalla tämä maksukertymä ja maksuhalukkuus kasvaisivat, ja sen takia olen ollut huolissani siitä, onko tämä väärä konsti saada kalatalouden rahoitus kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

Olen sitä mieltä, kun uusi kalastuslaki on ollut voimassa vasta kaksi vuotta — ja tätä mieltä olivat useat asiantuntijatkin lausunnoissaan — että meidän pitäisi kerätä kokemuksia uuden kalastuslain mukaisista toimista ja maksuhalukkuudesta. Ja kun, edustaja Maijala, kyselit, ketkä näitä asioita kalavesien hoidon suhteen tekevät, niin onhan niin, että uuden kalastuslain mukaiset kalastusalueet, kalastuksen omistajista koostuvat kalastusalueet, ovat vasta muodostumassa. Meidän ehkä pitäisi antaa tämän lain olla voimassa jonkin aikaa ennen kuin muuttelimme sitä vähän väliä. Edustaja Maijala esitti jo muitakin muutoksia, joille en kyllä ihan heti olisi lämpenemässä.

Myös erittäin suuri kalavesien omistaja, johon me kaikki tässäkin salissa kuulumme, Metsähallitus, oli sitä mieltä, että hinnankorotuksista tulisi pidättäytyä ja pitäisi enemmän kerätä käyttökokemuksia uuden lain mukaisista maksuista ja huolehtia siitä, että pystymme toteuttamaan kalastuksen markkinointitoimia vaikkapa sinne Metsähallituksen vesille ja laajentamaan sitä maksuhalukkuutta muilla keinoin kuin maksukorotuksilla.

21.13 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Olen todellakin sitä mieltä, että tämä ei ole paras konsti tämän maksun saamiseksi ja rahojen saamiseksi. Paras konsti olisi ehdottomasti ollut se, mikä oli tämän lain valmistelun tarkoitus. Se oli se, että kaikki yli 18-vuotiaat maksavat tämän maksun, jolloin tämä maksu olisi ollut kaikille huokeampi. Metsästyskortinkin maksun maksavat kaikki metsästäjät. Mutta koska tämä ei käynyt aikaisemmin ja se ei tässä lain valmistelussakaan sopinut muille kuin meille, jotka esitimme tätä, niin meidän oli pakko tyytyä sitten tähän huonompaan vaihtoehtoon.

No, miten me saamme nyt sitten näitä lisämaksuja, laajennettua sitä maksajapohjaa, koska joka tapauksessa seuraavina vuosina on edessä se tilanne, että näitten maksun maksajien määrä vähenee ja vähenee ikärakenteen vuoksi? Meidän on satsattava valvontaan, jotta kaikki kalastajat tai suurin osa kalastajista maksaisi tämän. Valvonta on yksi niistä toimenpiteistä, joihin näitä kalastonhoitomaksuja sitten käytetään. Tämä laki on nyt ollut voimassa jo kaksi kautta, ja tästä on saatu jo hyvin paljon kokemuksia ja tietoa. Tälläkin nopeudella on pysyttävä reagoimaan niihin tuloksiin, mitä sieltä on saatu tietoja.

Korjaan sen verran, että kalastusalueethan ovat olleet voimassa jo pitkän aikaa, mutta kalatalousalueet aloittavat nyt sitten toimintansa. Ja nytten, kun kalastusalueista siirrytään kalatalousalueisiin, tämän toiminnan organisointi vaatii myöskin määrärahoja.

21.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Halmeenpää tuossa totesi, että hän ei usko, että tällä kalastusmaksukertymä lisääntyy. Minä uskon, että tällä se lisääntyy. Sen sijaan uskon myös sitä trendiä, mikä meille asiantuntijoiden myötä kerrottiin, että noin 200 000 euroa maksukertymä vähenee vuosittain, jos mitään ei tehdä. Ja jos meillä on 200 000 euroa vähenemä, emme pysty tekemään näitä toimia, mitä edustaja Halmeenpää totesi. Elikkä haluaisin, että sieltä oppositiostakin tunnustetaan, että silloin jos maksukertymä vähenee sen 200 000 euroa, ei ole varaa esimerkiksi valvonnan tehostamiseen tai ei ole varaa uusien maksuhalukkaitten kalastajien houkuttelemiseksi.

Todellakin valiokunnassa kävimme hyvää keskustelua siitä, että tulevaisuudessa pitäisi tätä maksupohjaa laajentaa, sillä on kohtuutonta, että tunnolliset työikäiset ihmiset joutuvat koko ajan tätä maksua maksamaan lisää ja osa on vapaamatkustajia, vaikka tätä hyvää harrastusta toteuttavatkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

21.16 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Tuossa äskeisessä puheenvuorossani unohdin todeta siitä, kun edustaja Kalmari viittasi jonkinlaisiin outoihin huhuihin, ja haluan nyt tässä todeta, jos valiokunnan puheenjohtajan korviin sellaisia huhuja on kantautunut, että omiini ei kyllä sellaisia ole kantautunut, eivätkä mitkään Kanarian-lentohuhut ole millään tavoin olleet oman kantani perusteena.

Kun kysymyksiä on hyvä esittää silloin, kun jokin asia askarruttaa, niin haluaisin kyllä tämän tietää: Jos maksuja korotetaan, niin sille on löydettävissä perusteita, vaikka epäiltäisiin, niin kuin itse epäilen, ettei tällä tavoitteeseen päästä. Sille en ole kuullut yhden yhtäkään perustetta, miksi näiden maksuvarojen jakosuhteita pitäisi tässä yhteydessä muuttaa siten, että tuon kalastuslain 82 §:n mukaiset käyttötarkoitukset eivät jakautuisikaan maksujen saajina enää entisiin, jo pitkään vakaana säilynein perustein, vaan jostain syystä nyt omistajakorvauksia kasvatettaisiin kaikkein eniten, kun uuden kalastuslain mukaan omistajakorvauksien perusteet päinvastoin ovat vähentyneet. Tähän haluaisin mielelläni kuulla jonkinlaisen vastauksen. Siitä, lisääntyvätkö tässä nyt sitten mahdollisuudet hoitaa kalavesiä vai eivät, toteaisin, että ei tässä ole kyse siitä, että ne eivät lisääntyisi, jos maksuja saadaan jonkinkaan verran lisää. Ja kuten valiokunnan puheenjohtaja hyvin muistaa, niin itselleni tämä lakiesitys olisi käynyt kompromissiratkaisuna, jos tämä maksuvarojen jakosuhte olisi edes säilynyt ennallaan. Sille muutokselle en näe mitään perustetta, ja koska perustetta ei ole esitetty, niin eihän sitä voi olla silloin kannattamassa eikä hyväksymässäkään.

Viimeisenä voisin todeta, että lakiesityksessähän ei tuotu sellaista ratkaisua pöytään, että eläkeläiset olisi otettu tähän maksuun mukaan. Henkilökohtaisesti voin todeta, että minulle se kyllä kävisi.

21.19 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Halmeenpää on varmaankin oikeassa siinä, että tuskin maksun korottaminen kasvattaa maksuhalukkuutta. Mutta toisin kuin edustaja Halmeenpää, minä uskon, että maksun korottaminen kyllä kasvattaa maksukertymää. Kuten valiokuntakin on todennut kuulemisissa ja mietinnössään, nykyinen kertymä ei riitä kattamaan kaikkia laissa määriteltyjä käyttötarkoituksia, ja on selvää, että niin maksuhalukkuutta kuin maksajien määrääkin on pyrittävä kasvattamaan, mutta kertymän kasvattamiseksi nyt on korotettava maksuja.

21.19 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Halmeenpää vielä tuossa kysyi, miksi maksukertymän jakoperusteet ovat juuri näin. Halusimme ohjata tätä rahaa nimenomaan kalakantojen hoitoon. Sen vuoksi esimerkiksi kohtaan 5 kalastonhoitomaksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen emme halunneet sitä laittaa, koska se ei kalakantoja lisää ja edellyttämme tehokkuutta tältä kannolta. Mutta sen sijaan halusimme ohjata niitä ensisijaisesti omistajille, jotka tekevät valtaosan kalastonhoitotyöstä. Toki siihen osallistuu muitakin tahoja, mutta valtaosa tapahtuu nimenomaan omistajien taholta, ja silloin se kohdentuu kaikista parhaiten, kun valtaosa tästä rahasta kohdennetaan sinne. Mutta koska katsomme, että nämä muutkin sektorit ovat merkityksellisiä, halusimme omassa mietinnössämme ohjata 30 prosenttia myös sinne. Toivottavasti tässä tuli hyvät perusteet.

21.21 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Viimeisenä asiana on todettava se käsitykseni, mikä liittyy kalavesien hoitoon, kalakantojen hoitoon. Asiantuntijakuulemisten perusteella olen siinä ymmärryksessä, että vähintään yhtä merkittävää kalaston-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2017 vp

hoitotyötä kuin osakaskunnat, vesialueiden omistajat tekevät, syntyy myös osoittamalla rahoitusta hankerahoihin ja kalatalousalueille. Enkä edelleenkään ole kuullut perusteluja sille, miksi juuri omistajakorvauksien määrän pitäisi nousta, kun uuden kalastuslain mukaan maksuperusteet juuri omistajakorvauksilta ovat päinvastoin vähentyneet, kuten pitemmässä puheenvuorossani toin jo esille. Tämän takia tämä kompromissiesitys ei ollut hyväksyttävissä, mutta olen itsekkin harmissani siitä, että emme semmoista yhteistä kompromissia asiassa löytäneet, mikä olisi varmasti ollut vähän suuremmalla joustolla haettavissa.

21.22 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämä nyt menee jo toiston puolelle, mutta kuitenkin edustaja Halmeenpäälle sanomme nytten neljännen kerran, minkä takia tämä jako oli tällä tavalla: siksi, että omistajat ovat ne, jotka tekevät näitä kaikkein vähimmälle jääneitä toimenpiteitä elikkä niitä juuri, mitä tässä pitää alkaa tekemään. He tekevät suurimman osan näistä töistä, ja tämä korvaus on todella pieni siitä todellisesta työmäärästä, mitä he siellä käytännössä tekevät näitten asioiden kanssa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 118/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.